Nasza mapa

Mapa etnograficzna gminy Leoncin

PRZESTRZENIE SAKRALNE

1 Sanktuarium Matki Boskiej Radosnej Opiekunki Przyrody
2 Zbór ewangelicki
3 Cmentarz olęderski
4 Kościół św. Małgorzaty, kaplica, cmentarz parafialny
5 Kościół Nawiedzenia NMP

PRZESTRZENIE HISTORYCZNE

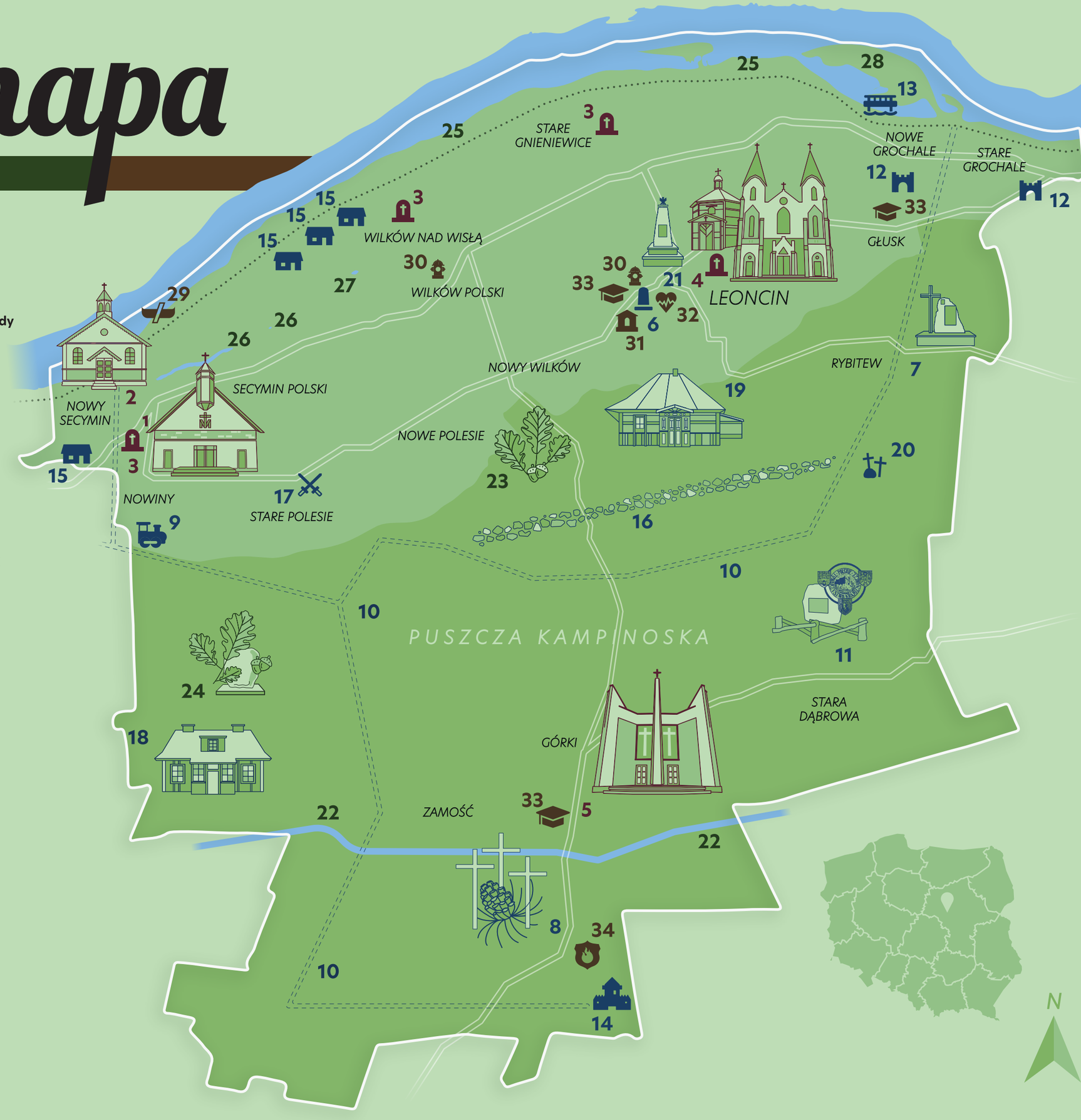
6 Obelisk Isaaca Bashevisa Singera
7 Pomnik i miejsce pacyfikacji wsi
8 Sosna Powstańców
9 Dawny postój kolejki wąskotorowej
10 Dawne trasy kolejki wąskotorowej
11 Kamień pamiątkowy - pierwsza piesza wycieczka PTTK
12 Fort VIII i IX
13 Dawna przeprawa przez Wisłę
14 Grodzisko w Zamczysku
15 Domy olęderskie
16 Droga Maślarka
17 Miejsce bitwy
18 Opuszczona leśniczówka Krzywa Góra
19 Opuszczona leśniczówka Rybitew
20 Groby nieznanych żołnierzy
21 Pomnik Poległym za wolność

NATURA

22 Kanał Łasica
23 Poleskie dęby
24 Dąb Kobendzy
25 Wał przeciwpowodziowy
26 Jezioro Secymińskie Małe i Duże
27 Jezioro Wilkowskie
28 Rezerwat Wikliny Wiślane

INSTYTUCJE PUBLICZNE

29 Betonka
30 Ochotnicza Straż Pożarna
31 Urząd Gminy i Ośrodek Zdrowia
32 Dom Dziennego Pobytu „Senior-Wigor"
33 Szkoła
34 Przeciwpożarowa Baza Leśna

1 Sanktuarium Matki Boskiej Radosnej Opiekunki Przyrody (parafia Secymin-Nowiny)

Powstało w latach 90. XX wieku. Wewnątrz świątyni znajduje się obraz Matki Bożej namalowany w czasach Stanisława Augusta Poniatowskiego, który trafił do Nowin z Wołczyna (dzisiejsza Białoruś) wraz z repatriantami zza Buga. W kościele można także podziwiać witraże przedstawiające kampinoskie zwierzęta i ptaki.

2 Zbór ewangelicki w Nowym Secyminie

Wybudowany w 1923 roku ze składek mieszkańców-ewangelików. Obecnie należy do parafii katolickiej pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Nowym Secyminie. Znajduje się na Olęderskim Szlaku Turystycznym nad środkową Wisłą. Stanowi typowy przykład XX-wiecznej architektury sakralnej właściwej dla olęderskiego budownictwa regionu Mazowsza.

3 Cmentarz olęderski w Wilkowie nad Wisłą

Na cmentarzu zachowało się kilkanaście olęderskich nagrobków pochodzących z XIX i XX wieku. Cmentarz funkcjonował do czasów drugiej wojny światowej. W czasach współczesnych pojawiła się tablica upamiętniająca jednego z dawnych mieszkańców, wystawiona przez jego potomka.

4 Kościół Św. Małgorzaty w Leoncinie

Wzniesiony w stylu murowanego neogotyku nadwiślańskiego w latach 1881–1886 z inicjatywy ks. Hipolita Nowińskiego. Początkowo parafia znajdowała się w Głusku, jednak tamtejszy kościół był niszczony przez podtopienia i powodzie, parafia została więc przeniesiona do nowego kościoła w Leoncinie.

4 Kaplica drewniana na cmentarzu parafialnym w Leoncinie

Wystawiona przez Jana Bakałowicza, pierwotnie w miejscowości Głusk, według ustnego przekazu, jako wotum dziękczynne za zwycięstwo Stefana Czarnieckiego nad Szwedami. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1789 roku. Przeniesiona na teren cmentarza w Leoncinie prawdopodobnie w 1879 roku.

4 Cmentarz parafialny w Leoncinie

Cmentarz parafialny, dzięki lokalizacji na naturalnym wzniesieniu, nieraz stanowił schronienie przed powodziami nawiedzającymi gminę. Na cmentarzu znajduje się grób rodziny Chrystowskich oraz zabytkowa drewniana kaplica.

5 Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Górkach

Dwukrotnie trawiony przez pożar, niszczony przez władze w okresie PRL, konsekwentnie odbudowywany wspólnym wysiłkiem księży i okolicznych mieszkańców. W obecnym kształcie funkcjonuje od 2000 roku. W 2004 roku został uroczyście konsekrowany przez Prymasa Polski kardynała Józefa Glempa.

6 Obelisk Isaaca Bashevisa Singera

Obelisk upamiętniający Isaaca Bashevisa Singera, pisarza i laureata Literackiej Nagrody Nobla z 1978 roku urodzonego w Leoncinie, gdzie spędził pierwsze lata życia.

7 Pomnik i miejsce pacyfikacji wsi Rybitew

Pomnik pamięci mieszkańców wsi Rybitew, poległych, straconych i zamęczonych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych po pacyfikacji wsi 14 września 1944 roku. Co roku w rocznicę zbrodni odbywają się tu uroczystości upamiętniające tragedię.

8 Sosna Powstańców

Miejsce straceń powstańców styczniowych w 1863 roku. Sosna runęła mając ok. 170 lat. Przy jej szczątkach ustawiono głaz-pomnik ku czci bohaterów powstania styczniowego. Mieszkańcy Górek postawili także ołtarz i trzy krzyże upamiętniające miejsce śmierci powstańców, żołnierzy oddziału mjr. W. Remiszewskiego. W roku 2020 zostały one wymienione na nowe.

9 Dawny postój kolejki wąskotorowej

W XX wieku w Piaskach Królewskich zbiegały się dwie linie kolejki wąskotorowej, funkcjonował tartak i punkt przeładunku drewna. Obecnie przechodzą tędy trzy turystyczne szlaki: żółty – pieszy i rowerowy, zielony – pieszy i rowerowy, niebieski pieszy. Jest tu parking na polanie oraz miejsce odpoczynku dla turystów z ławkami pod wiatą.

10 Dawne trasy kolejki wąskotorowej

Kolejkę wąskotorową w Puszczy Kampinoskiej wybudowano w pierwszej połowie XX wieku. Służyła ona do transportu drewna z tartaków w Piaskach Królewskich, Rybitwie i Zamczysku do Wisły, którą spławiano surowiec. Od czasu powstania Kampinoskiego Parku Narodowego zaprzestano masowej eksploatacji drewna i stopniowo zlikwidowano połączenia kolejowe, jednak do tej pory można znaleźć w Puszczy ślady po szynach.

11 Kamień pamiątkowy w Starej Dąbrowie

W Starej Dąbrowie znajduje się kamień upamiętniający pierwszą pieszą wycieczkę Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, zorganizowaną przez Aleksandra Janowskiego i Kazimierza Kulwiecia. Wycieczka odbyła się w 1907 roku, wzięło w niej udział 387 osób. Jeden z parowców, którym przypłynęli uczestnicy, nazywał się Nadwiślanin (obecnie to imię nosi łódź Stowarzyszenia Enjoy Leoncin).

12 Fort VIII i IX

Na terenie gminy Leoncin w drugiej połowie XIX wieku znajdowały się dwa forty stanowiące ciąg umocnień wokół Twierdzy Modlin: Fort VIII w Starych Grochalach i niedokończony Fort IX w Nowych Grochalach. Według legendy forty w Grochalach były połączone z Twierdzą Modlin tunelem pod Wisłą. Obecnie Fort IX nie istnieje, zaś na terenie Fortu VIII znajduje się strzelnica wojskowa.

13 Dawna przeprawa przez Wisłę

W okolicach Kępy Grochalskiej i Zakroczymskiej w średniowieczu istniała przeprawa przez Wisłę, której strzegł gród Zakroczym. W kolejnych wiekach przeprawiały się tędy armia Karola Gustawa podczas potopu szwedzkiego, część wojsk napoleońskich w 1806 roku, a w 1939 roku oddziały Wojska Polskiego broniące Warszawy. W latach 70. XX wieku działał przewoźnik, który łodzią przeprawiał ludzi z tej strony rzeki na jarmarki w Zakroczymiu.

14 Grodzisko w Zamczysku

W miejscowości Zamczysko znajduje się dobrze zachowane wczesnośredniowieczne grodzisko pierścieniowate, otoczone podwójnym pierścieniem wałów i dwiema fosami. Położone jest na południowej krawędzi zalesionego wału wydmowego, u podnóża którego ciągną się rozległe bagna. Grodzisko ma wymiary 40x50 m.

15 Domy olęderskie

W pasie nadwiślańskim na terenie gminy Leoncin zachowały się pojedyncze domy po dawnych osadnikach olęderskich. Charakterystyczne ich cechy to: umiejscowienie na terpach, wykonanie z drewna na podwalinie z kamieni, połączenie izby mieszkalnej z częścią gospodarczą oraz takie ich ustawienie, żeby przy wylewach Wisły woda wymywała wszystkie pomieszczenia. Dawniej zabudowania były otoczone wiklinowymi płotami i obsadzone wierzbami, które zatrzymywały płynące kry.

17 Miejsce bitwy o Polesie Stare

17 września w 1939 roku w Polesiu Starym niewielki oddział żołnierzy polskich, wycofujących się po bitwie nad Bzurą, wyparł wojska niemieckie z tej mazowieckiej wsi. Z inicjatywy mieszkańca, Tomasza Jarząbka, co roku odbywa się w tym miejscu rekonstrukcja bitwy.

18 Opuszczona leśniczówka Krzywa Góra

Leśniczówka Krzywa Góra w 1939 roku była miejscem pracy sztabu gen. Tadeusza Kutrzeby, dowódcy Armii „Poznań". Pełniła też funkcję szpitala polowego. W czasie okupacji był to posterunek straży granicznej między Generalną Gubernią, a III Rzeszą.

19 Opuszczona leśniczówka we wsi Rybitew

Opuszczona leśniczówka Rybitew jest jednym z miejsc akcji horroru „W lesie dziś nie zaśnie nikt". Ze względu na popularność filmu jest chętnie odwiedzana przez miłośników historii z dreszczykiem.

23 Poleskie dęby

Kilkanaście ponad 200-letnich dębów, których obwody dochodzą do 4 m. Ich rozłożyste korony oznaczają, że kiedyś rosły na polanie.

24 Dąb Kobendzy

Dąb szypułkowy, wysoki na 31 m, ma w obwodzie 582 cm, rośnie już ponad 400 lat i jest jednym z najstarszych drzew w Puszczy Kampinoskiej. Wcześniej nazywany był Jagiellonem. Obok znajduje się kamień pamiątkowy ku czci Romana Kobendzy, głównego propagatora utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego.

29 Betonka

Dawniej było to miejsce, w którym istniała przeprawa na drugi brzeg Wisły.
Od 2017 roku jest miejscem corocznych „Wiślanych Spotkań" organizowanych przez Stowarzyszenie Enjoy Leoncin, w czasie których odbywają się rejsy po Wiśle tradycyjnymi, drewnianymi łodziami. Bierze też w nich udział Nadwiślanin, łódź Stowarzyszenia zbudowana w 2019 roku.

Zadanie publiczne „Nasza historia" dofinansowane ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego

ZESPÓŁ PROJEKTOWY
Badaczki: Katarzyna Kamler, Jagoda Schmidt, Justyna Szymańska
Grafika: Aleksandra Makuch
Redakcja/korekta: Dorota Pietrzkiewicz